

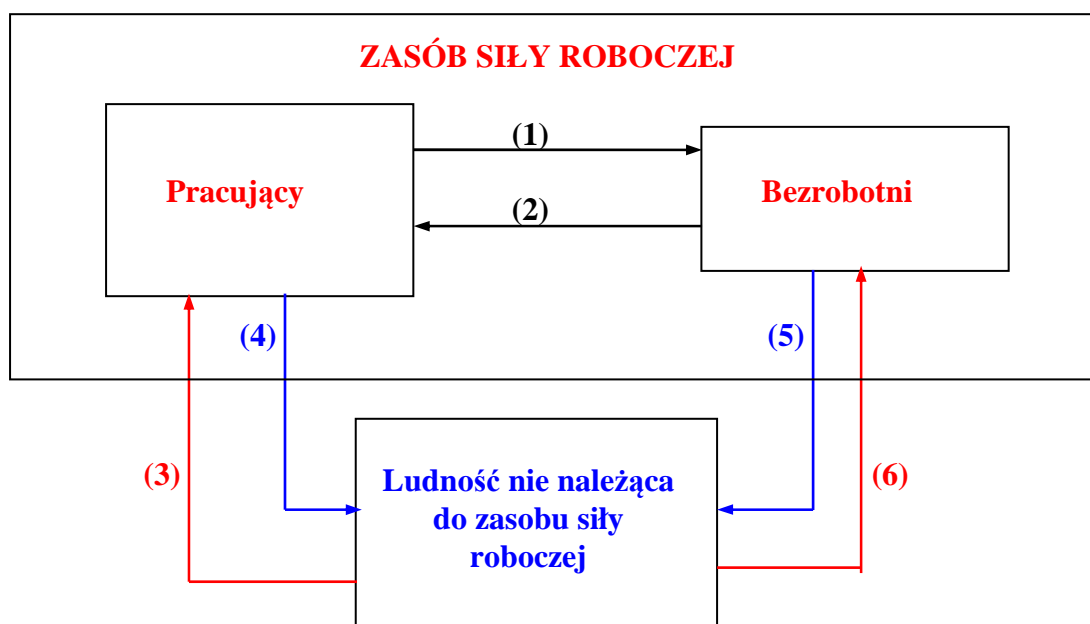
BEZROBOCIE

1. CO TO JEST BEZROBOCIE I JAK JE MIERZYĆ?

Bezrobotni - pozostający bez pracy, ale wyrażający chęć jej podjęcia i aktywnie jej poszukujący

Stopa bezrobocia - oznacza stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo wyrażony w procentach (w %)

2. ZASÓB SIŁY ROBOCZEJ. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY.

(3) i (6) - **strumienie zasilające zasób siły roboczej** (dopływ siły roboczej), np. nowo wchodzący na rynek pracy (nowe roczniki demograficzne), powracający na rynek pracy po przerwie w aktywności zawodowej

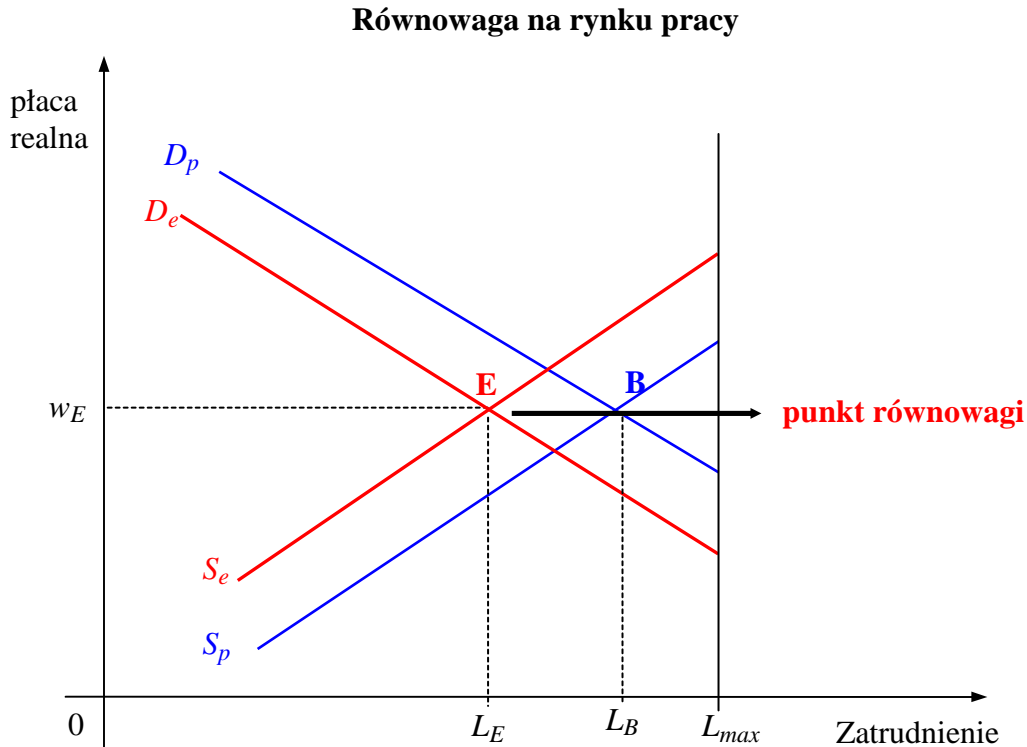
(4) i (5) - **odpływ strumienia siły roboczej**, np.

(4) - odchodzący na emeryturę, kobiety rezygnujące z pracy w celu opieki nad dzieckiem

(5) - zniechęceni bezowocnym poszukiwaniem pracy

(1) i (2) - zmieniający pracę, zwolnieni lub rezygnujący z pracy (1), podejmujący pracę na nowo po przejściowym okresie bezrobocia (2)

3. RYNEK PRACY. BEZROBOCIE NATURALNE

- D_p - popyt na pracę (potencjalny)
- D_e - popyt na pracę (efektywny)
- S_p - podaż pracy (potencjalna)
- S_e - podaż pracy (efektywna)
- L_{max} - zasób siły roboczej

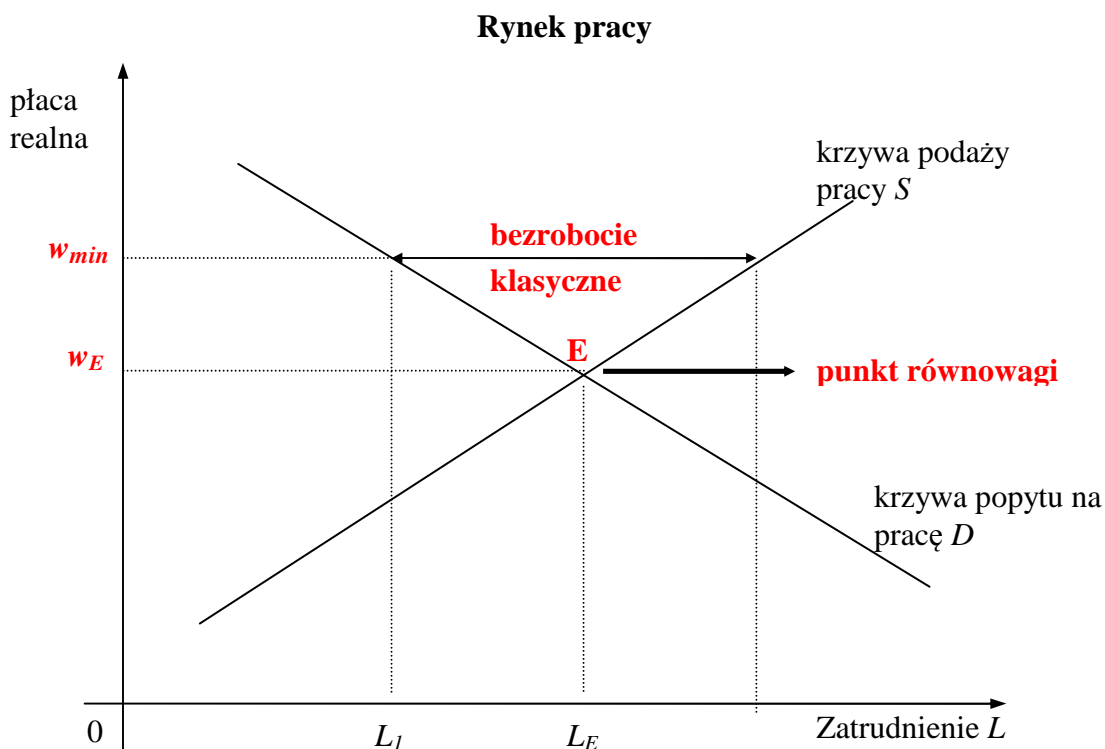
Na rynku pracy ustala się taki przeciętny poziom płacy realnej, który zapewnia **równowagę między popytem** (efektywnym) **na pracę i podażą** (efektywną) **pracy**. Ten punkt równowagi (na rysunku punkt E) charakteryzuje się pewnym poziomem bezrobocia, które nazwano naturalnym.

Kategorię bezrobocia naturalnego wprowadził do teorii ekonomii **Milton Friedman** (przedstawiciel nowej ekonomii klasycznej)

4. RODZAJE BEZROBOCIA

- **bezrobocie naturalne** - bezrobocie występujące w stanie równowagi rynku pracy (występuje wówczas „pełne” zatrudnienie). Bezrobocie naturalne obejmuje bezrobocie frykcyjne i strukturalne, zawsze obecne w gospodarce podlegającej dynamice.
- **bezrobocie frykcyjne** - dotyczy tych osób aktywnych zawodowo, którzy pozostają przejściowo bez pracy ze względu na zmianę pracy (np. z powodu zmiany miejsca zamieszkania, zmiany pracy na lepszą, bardziej satysfakcjonującą). Jest to bezrobocie, którego nie można uniknąć, bowiem jest immanentną cechą każdego dynamicznego społeczeństwa.
- **bezrobocie strukturalne** - związane ze zmianami strukturalnymi w gospodarce, jest wynikiem niedopasowania struktury podaży i popytu na pracę. Chodzi tu przede wszystkim o rozbieżność kwalifikacji oraz niedopasowanie regionalne.
 - zróżnicowanie terytorialne bezrobocia (regiony objęte wyjątkowo wysokim bezrobociem strukturalnym w Polsce to tereny postpegeerowskie (obszary dawnych PGR), regiony zacofane pod względem gospodarczym w stosunku do średniej krajowej)
 - problem zanikających zawodów, tracących na znaczeniu całych gałęzi przemysłowych (np. górnictwo) - konieczność przekwalifikowania się
- **bezrobocie klasyczne** - występuje wówczas, gdy płaca jest utrzymywana powyżej poziomu zapewniającego równowagę na rynku pracy (na skutek działalności związków zawodowych, ingerencji państwa - np. gwarantowana płaca minimalna)
- **bezrobocie koniunkturalne** - bezrobocie wynikające z niedostatecznego popytu globalnego (bezrobocie typu keynesowskiego), występujące w okresie osłabionej koniunktury, zjawisko charakterystyczne dla fazy recesji w cyklu koniunkturalnym
- **bezrobocie przymusowe** - występuje wówczas, gdy pracownik mimo, że jest gotów zaakceptować przedłożoną mu ofertę pracy za obowiązujące na rynku wynagrodzenie, nie może znaleźć zatrudnienia.
- **bezrobocie dobrowolne** - występuje wówczas, gdy pracownik dobrowolnie rezygnuje z przyjęcia oferty pracy za obowiązującą na rynku płacę.

5. PŁACA MINIMALNA, BEZROBOCIE PRZYMUSOWE. WPŁYW ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Bezrobocie klasyczne ma charakter przymusowy.

6. RÓŻNE UJĘCIA PROBLEMATYKI BEZROBOCIA

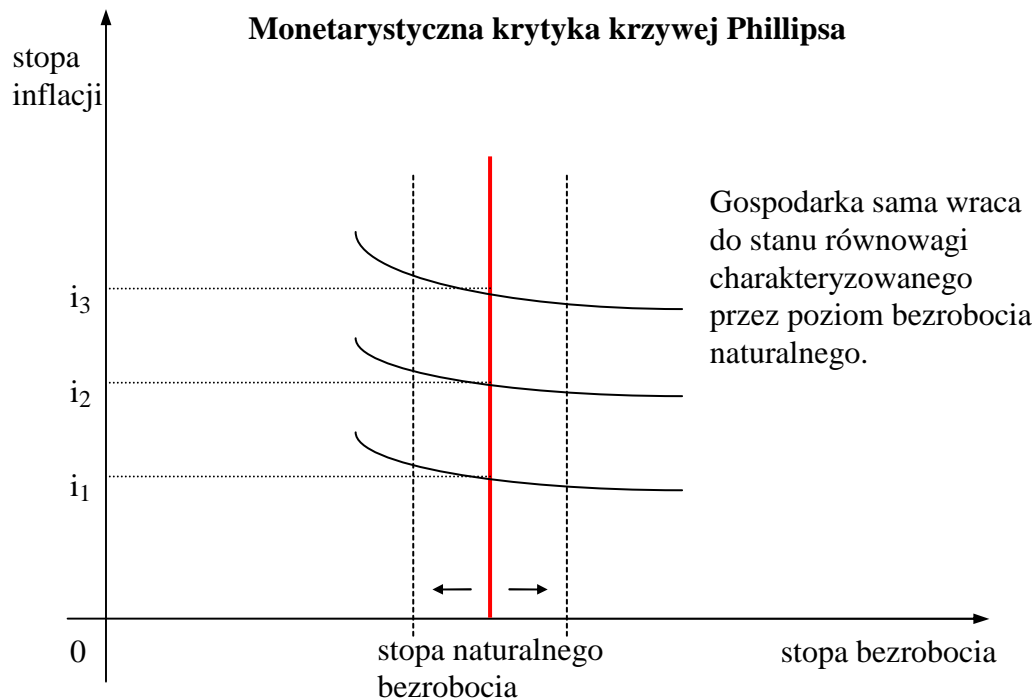
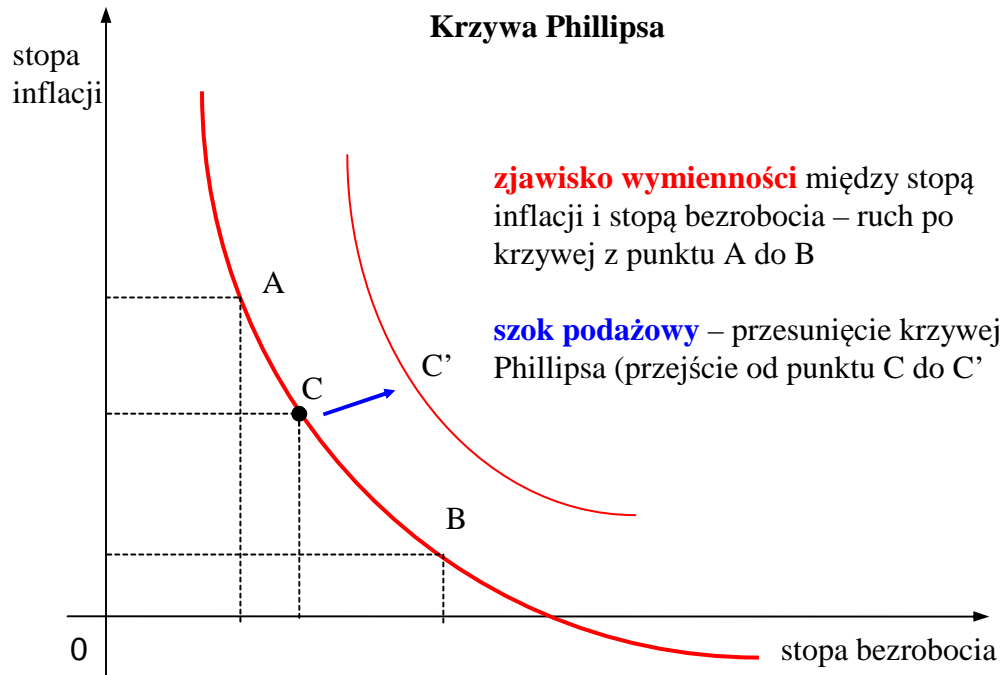
- **ekonomia liberalna** (źródło bezrobocia przymusowego upatruje w działalności związków zawodowych, w ingerencji państwa w kształtowanie płac, recepta na zmniejszenie bezrobocia - obniżyć stopy podatkowe)
- **ekonomia keynesowska** (źródło bezrobocia przymusowego upatruje w niedostatecznym popycie konsumpcyjnym i inwestycyjnym; w celu zmniejszenia bezrobocia proponuje wzrost popytu globalnego przez zwiększenie wydatków państwa w okresie dekonjunktury)

Stosowane są także inne metody ograniczania bezrobocia:

- działanie instytucji powołanych z myślą o pomocy bezrobotnym w uzyskaniu pracy, zdobyciu nowych kwalifikacji
- skrócenie czasu pracy, wcześniejsze przechodzenie na emeryturę (opinie są podzielone)

7. KRZYWA PHILLIPSA

Wyraża ona zależność między inflacją a bezrobociem w krótkim okresie.

8. BEZROBOCIE W POLSCE W ŚWIELE DANYCH STATYSTYCZNYCH

Współczynnik aktywności zawodowej (ogółem) - 2001: 55,8 % 2011: 55,1%

2001 Miasta 55,2 % Wieś 56,7 % Kobiety 48,8 % Mężczyźni 63,4 %

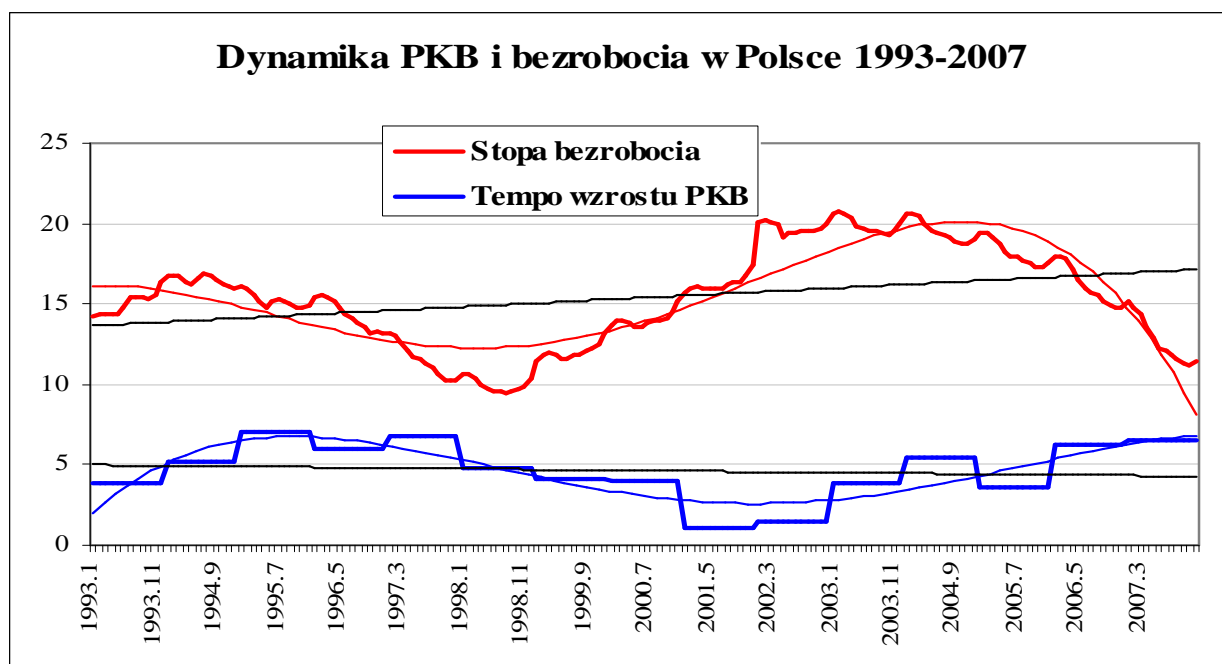
2011 Miasta 54,5 % Wieś 56,1 % Kobiety 48,0 % Mężczyźni 62,9 %

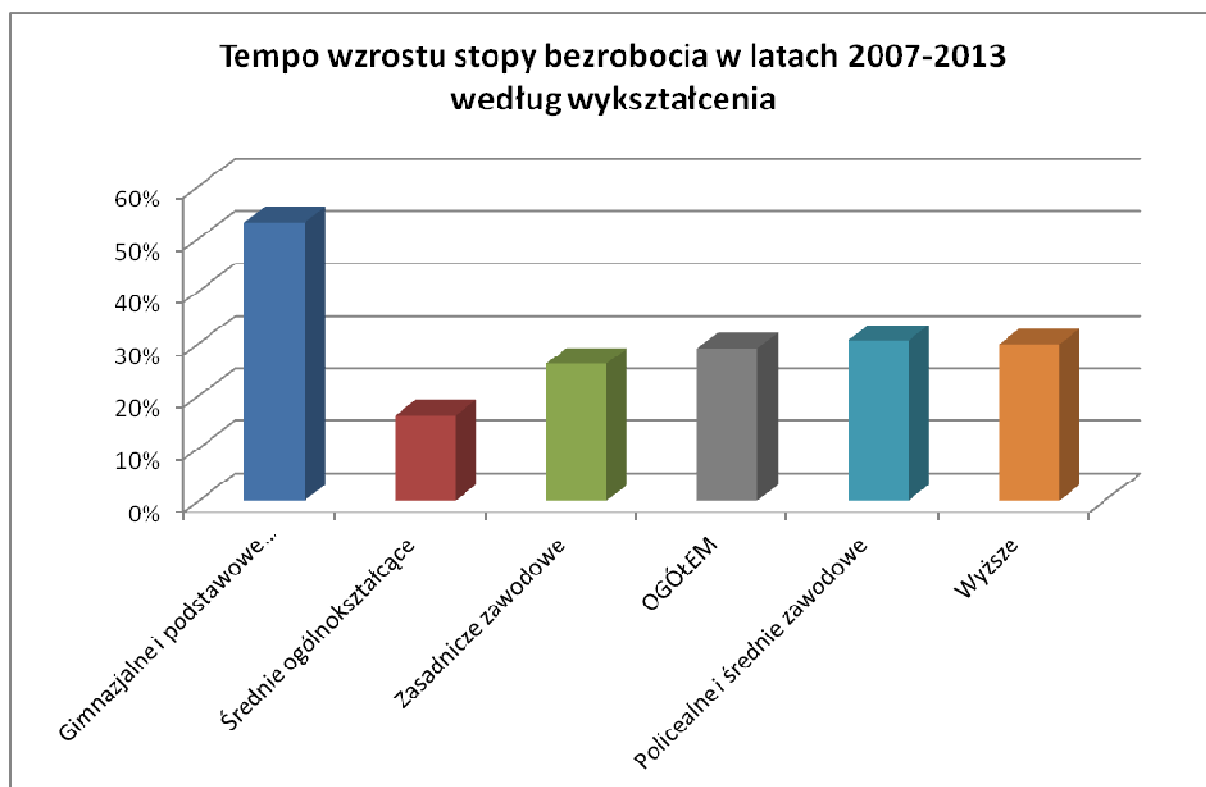
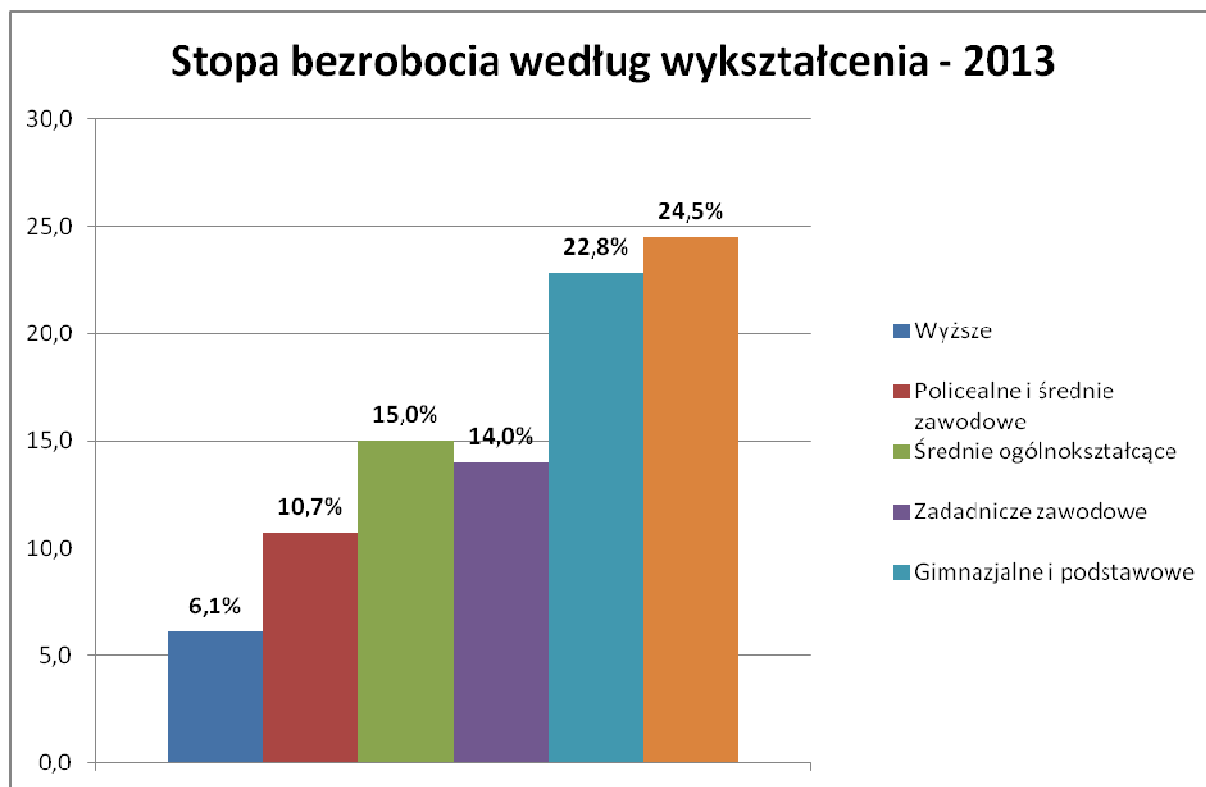
Stopa bezrobocia w Polsce – dane historyczne

styczeń 1990	styczeń 1994	sierpień 1998	styczeń 2002	styczeń 2004	styczeń 2007
0,3%	16,7%	9,5%	20,1%	20,6%	15,1%

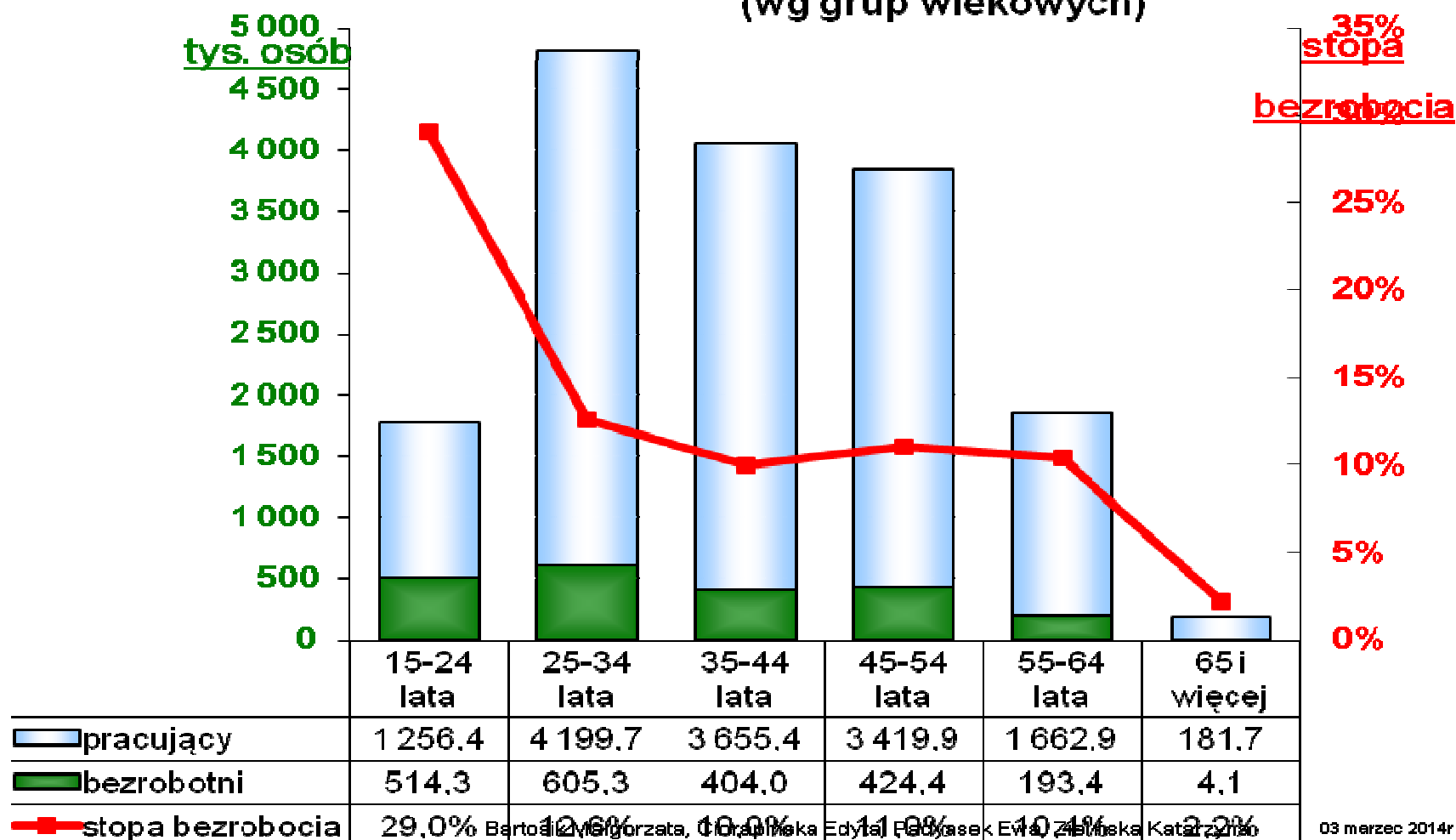
Aktualna stopa bezrobocia w Polsce po kryzysie 2008

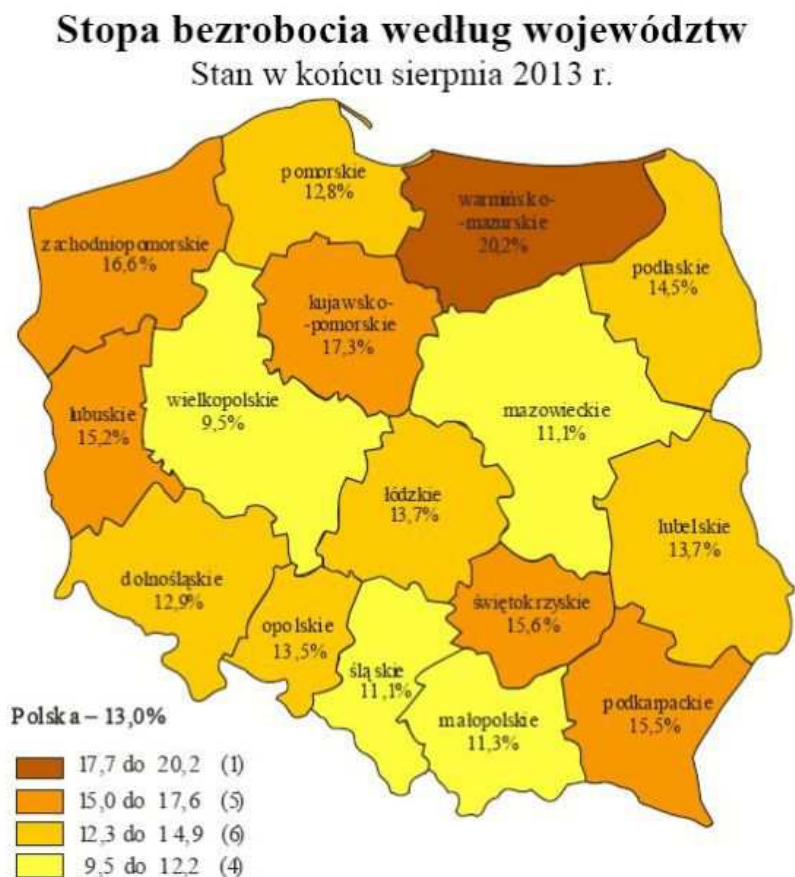
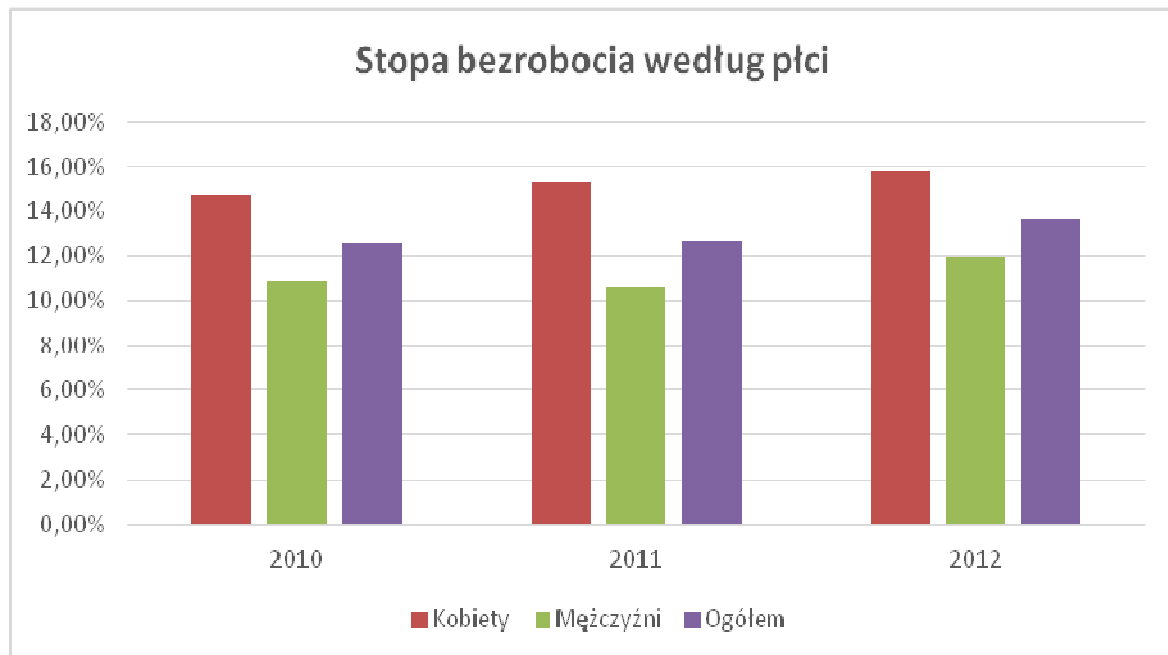
paźdz. 2008	marzec 2009	marzec 2010	marzec 2011	marzec 2012	marzec 2013	marzec 2014
8,8%	11,1%	13,0%	13,3%	13,3%	14,3%	13,6%

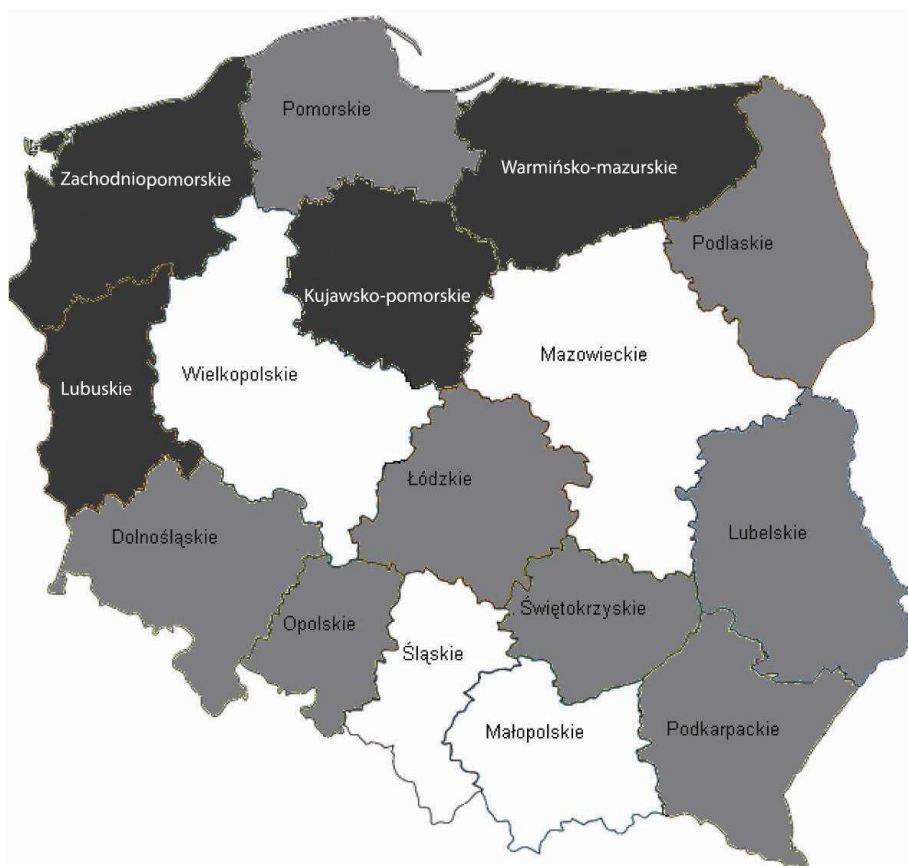

Bezrobocie wśród aktywnych zawodowo w 2011r (wg grup wiekowych)

Dane GUS

Skupienia województw o różnym poziomie stopy bezrobocia – lata 1998-2011

Opracowanie dr Wojnar

9. RYNEK PRACY W POLSCE. PRZYCZYNY BEZROBOCIA

Do głównych przyczyn wysokiego bezrobocia po 2000r. można zaliczyć:

- Przyspieszenie procesów **restrukturyzacji gospodarki**, w wyniku których uległ zmniejszeniu wskaźnik zatrudnienia. Wskaźnik zatrudnienia dla krajów Unii Europejskiej jest wyższy o ok. 10 punktów procentowych w porównaniu z Polską.
- Wchodzenie na rynek pracy licznych roczników **wyżu demograficznego** (Co roku w Polsce ma miejsce przyrost ludności w wieku produkcyjnym o ok. 200 tys. osób).
- Nasilenie bezrobocia podczas recesji, **osłabienie koniunktury gospodarczej**, ograniczenie tempa wzrostu gospodarczego, pogorszenie kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw

- Ujawnienie się osób pragnących poprzez status bezrobotnego uzyskać opłacanie z budżetu państwa składki na ubezpieczenie zdrowotne – w wielu przypadkach są to osoby zatrudnione w tzw. **szarej strefie**.
- Spadek tempa przyrostu liczby miejsc pracy, szczególnie w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz dużej fluktuacji zatrudnienia w tym sektorze, co w efekcie zwiększyło wypływ pracowników na rynek pracy. Było to spowodowane głównie czynnikami zewnętrznymi, a także **nadmiernym fiskalizmem**.
- **Małą elastyczność przepisów prawa pracy**.
- Wygaszanie pakietów socjalnych związanych z gwarancjami kilkuletniego zatrudnienia, które towarzyszyły **procesowi prywatyzacji**.

Zjawiska charakterystyczne dla rynku pracy w Polsce:

- Duże **zróźnicowanie natężenia bezrobocia w układzie terytorialnym**
- **Trudniejsza sytuacja kobiet** na rynku pracy w porównaniu do mężczyzn.
- Znaczne **zróźnicowanie bezrobocia według grup wieku**. Najwyższe natężenie bezrobocia występuje w grupie wieku 15 – 24 lat.
- **Zróźnicowane natężenie bezrobocia według poziomu wykształcenia**. Najmniej zagrożone bezrobociem są osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym.
- **Znaczny udział bezrobocia długotrwałego**. W latach 2001-2005 zbiorowość bezrobotnych długotrwale, tzn. poszukujących pracy przez okres dłuższy niż rok, stanowiła ponad 50% ogólnej liczby bezrobotnych. (W latach 2011-12 ok. 35%).
- **Niewielka liczba osób obejmowanych aktywnymi programami rynku pracy** (np. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych oraz robót publicznych, rozpoczęcie szkolenia lub stażu, otrzymanie pożyczki na działalność gospodarczą)
- Dynamiczny **wzrost liczby osób uprawnionych do zasiłku przedemerytalnego**. W końcu 2001r. liczba osób otrzymujących zasiłek przedemerytalny wyniosła ponad 300 tys. i wzrosła w ciągu roku o ponad 60 tys. (o ok. 25%)
- Zmiany w strukturze pracujących – np. **wzrost odsetka osób pracujących w sektorze prywatnym**
- Spadek liczby ofert pracy
- Znaczący wzrost liczby bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy